gemeente Krimpenerwaard

Nr.: 1432982/1440765

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering: **19 november 2024**

Onderwerp: **Proces naar structureel sluitende begroting 2026 - 2029**

Portefeuillehouder: **P.J.S. van der Hek**

Datum: **22 oktober 2024**

Korte samenvatting
Vanaf 2026 geeft het Rijk gemeenten minder financiële ruimte, waardoor er vanaf 2026 sprake is van een structureel financieel tekort van 4,5 miljoen. Het is daarom nodig keuzen te maken wat we als gemeente anders of niet meer gaan doen. Eerder zijn hiervoor inhoudelijke mogelijkheden aangedragen. Om te komen tot een definitieve keuze is hiervoor een proces uitgewerkt in een procesleidraad.

Voorgesteld besluit
De raad wordt voorgesteld om:

1. In te stemmen met de procesleidraad naar een structureel sluitende begroting 2026 – 2029;
2. Zich te committeren aan het financiële doel van 4,5 miljoen euro en de herijking van dit doel bij de kadernota;

Inleiding
Op 9 juli 2024 heeft de raad kennisgenomen van de inhoudelijke mogelijkheden die naar voren zijn gebracht om het financieel tekort op te vullen. Dit tekort ontstaat door het ontbreken van een adequaat pakket aan financiële middelen vanuit het Rijk voor de uitvoering van gemeentelijke taken vanaf 2026 (‘het ravijnjaar’).

De raad heeft besloten kennis te nemen van de denkrichtingen en deze denkrichtingen te willen bespreken in aanloop van het opstellen van de kadernota voor 2026.

Hij heeft erop ook een motie (M24-046) aangenomen waarin de raad aangeeft dat hij graag wil dat:
- met behulp van de denkrichtingen een prioriteringsvolgorde van bezuinigingskeuzes wordt opgesteld;
- in de totstandkoming van de prioriteringsvolgorde, bezuinigingen op verschillende beleidsthema’s tegen elkaar afgewogen moeten kunnen worden waarbij de financiële orde van grootte vergelijkbaar is;
- meer aandacht wordt geschonken aan bezuinigingsmogelijkheden die zich tussen de drie eerder gegeven opties bevinden;
- de raad op aanvraag inzicht krijgt in aanvullende bezuinigingskeuzes die gemaakt kunnen worden, buiten de 56 inhoudelijke mogelijkheden, en deze keuzes worden onderzocht en beoordeeld op hun haalbaarheid en impact.

In het proces is invulling gegeven aan de voorwaarden van de raad. De financiële doelstelling (bijlage 1, pag. 4) is daarbij het doel waar het proces zich uiteindelijk op richt. Dat is geen statisch doel maar een doel dat gedurende het proces nog wordt herijkt. In de procesleidraad zijn verder opgenomen:

- de tussentijdse deadlines
- de marge die we adviseren op de doelstelling aan te houden;
- de benodigde informatie voor het aanvragen van nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen;
- de beschrijving waarop de initiële basisvolgorde is bepaald;

- de richtlijn of er bij de afweging of nieuwe mogelijkheden en gewenste bijstellingen een stemming in de raad of draagvlakpeiling nodig is;

Beoogd resultaat
Overeenstemming binnen de meerderheid van de raad over de wijze waarop gekomen kan worden tot een structureel sluitende begroting 2026 op basis van een transparant afwegingsproces van mogelijkheden.

Argumenten
1.1 De procesleidraad biedt de mogelijkheid voor een thematische bespreking
In het proces wordt nu uitgegaan van een thematische verdeling van de mogelijkheden naar een drietal hoofdthema's:
- Bestuur en dienstverlening
- Leefomgeving
- Zorg en welzijn;
Door u per thema ook inzicht te geven over welk deel van de begroting deze thema's betreft en u meer inzicht te geven in de beïnvloedbaarheid van de kosten per thema kunt u thema's onderling vergelijken. Dat helpt u bij het bespreken van de mogelijkheden.

1.2 De procesleidraad geeft de ruimte nieuwe mogelijkheden toe te voegen
De procesleidraad geeft u de ruimte om nieuwe mogelijkheden voor bezuinigingen/optimalisaties aan te dragen. De informatie die minimaal nodig is om af te wegen of een mogelijkheid verder onderzocht moet worden is opgenomen in het format. Deadline hiervoor ligt op 5 december (zie bijlage 1: procesleidraad).

1.3 De procesleidraad geeft ruimte voor bijstelling van bestaande mogelijkheden
Naast nieuwe mogelijkheden kunt u als raad ook aangeven welke mogelijkheden u graag bijgesteld wilt zien. Een bijstelling leidt mogelijk tot een lagere (of juist hogere) opbrengst. Indien een bijstelling gewenst is door de raad vervangt deze de in principe de bij te stellen mogelijkheid.

1.4 Het proces geeft de raad de mogelijkheid om in juli 2025 definitief haar keuze te maken;
Door een marge op het doel te hanteren kan de raad er in juli 2025 voor kiezen mogelijkheden op een later moment te laten vervallen of uit te ruilen. Dat heeft als voordelen dat er dan meer informatie is over de uitwerking van de mogelijkheden (benodigde stappen, frictiekosten, tijd) en dat dan meer zekerheid is over de financiële doelstelling.

1.5 De procesleidraad draagt bij aan een zorgvuldige besluitvorming
De procesleidraad geeft houvast over welke informatie u nodig heeft om een mogelijkheid in onderzoek te brengen. Zo is het van belang om bij het aandragen van nieuwe mogelijkheden zowel informatie te geven over de zoekrichting als de gevolgen/effecten die u bereid bent af te wegen. Door de deadline op nieuwe mogelijkheden blijft er ook voldoende tijd over om een goede uitwerking vorm te geven. Indien mogelijkheden pas later bekend worden gemaakt is dat onzeker, waarbij een zorgvuldige besluitvorming in het geding kan komen.

1.6 De procesleidraad geeft richting en houvast aan de volgordebepaling en maakt informatie overzichtelijk
Door de volgorde van mogelijkheden volgens de in de leidraad beschreven wijze te bepalen ontstaat er een "basisvolgorde". Indien door het nader onderzoek er gekozen wordt van deze basisvolgorde af te wijken leidt dit ook tot een vraag om dit te beargumenteren. De transparantie in de advisering en besluitvorming neemt hierdoor toe. De procesleidraad geeft aan hoe de volgorde wordt bepaald en wanneer mogelijkheden niet meer verder worden uitgewerkt.

2.1 Het doel sluit aan bij wat de wet van de raad vraagt
Volgens de gemeentewet en de voorschriften voor de begroting dient de raad een sluitende meerjarenbegroting vast te stellen. De financiële doelstelling sluit aan bij deze afspraken. Ten tijde van de kadernota passen we de doelstelling eventueel aan als de actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Zie hiervoor de toelichting in de procesleidraad (bijlage 1, pag. 4).

2.2 Commitment op de financiële doelstelling zorgt voor een meer integrale afweging
We vragen u commitment op het financiële doel uit te spreken. Dat geeft duidelijkheid over de kaders waarbinnen de keuzen plaatsvinden: ze zijn erop gericht om te komen tot een sluitende begroting. Indien op een later moment gekozen wordt mogelijkheden te laten vervallen schuiven andere mogelijkheden binnen de selectie van uit te voeren mogelijkheden, indien u mogelijkheden uitruilt wisselen zij van plek. Daarmee geeft u duidelijk richting aan het college bij het vormgeven van de begroting 2026.

Kanttekeningen
1.1 Niet alle bezuinigingsopties zijn van financieel gelijke omvang
De inhoudelijke mogelijkheden zijn niet gelijk in financiële omvang, de impact van mogelijkheden verschilt ook. Een kleinere mogelijkheid raakt wellicht een kleinere doelgroep, een grotere mogelijkheid juist een bredere doelgroep. Mogelijkheden zijn dan ook niet eenvoudig op te tellen, want daardoor neemt het zicht op de effecten juist af. Wat u hierin belangrijk vindt voor de lokale samenleving vraagt dan ook een politieke afweging.

1.2 Ook mogelijkheden waar nog geen draagvlak voor is worden uitgewerkt.
Voor de financiële doelstelling en de marge die we adviseren hierop aan te houden is het niet mogelijk om alleen de mogelijkheden uit te werken waar nu al een meerderheid voor lijkt te zijn. Ook mogelijkheden die dat nog niet hebben zijn hiervoor nodig. Dat geeft u nog de mogelijkheid om keuzes te maken als mogelijkheden al zijn uitgewerkt en biedt meer flexibiliteit.

1.3 De moties M24-043 en M23-044 zijn verwerkt in de volgorde en leiden tot afwijkingen in de basisvolgorde
Bij de behandeling van de kadernota aangenomen moties zijn verwerkt in de initiële volgordebepaling, maar wijken af van de ordening volgens de draagvlakpeiling. De wijze van verwerken van deze verschillen is aangegeven in de procesleidraad. De raad besluit pas over de definitieve volgorde en selectie in juli 2025.

2.1 Het financiële doel van 4,5 miljoen kan nog veranderen
Het financiële doel van 4,5 miljoen is bepaald aan de hand van de septembercirculaire (2024). Bij de kadernota volgen nog de effecten van de meicirculaire en eerste tussenrapportage. Het doel kan daardoor zowel lager als hoger uitvallen dan het huidige bedrag. Vandaar dat in het besluit ook commitment wordt gevraagd op de herijking en er bij de selectie van uit te werken mogelijkheden ook een marge wordt aangehouden.

Alternatieven
U kunt er ook voor kiezen vanuit de huidige mogelijkheden en volgorde het college de opdracht te geven de begroting 2026 sluitend te maken. Het college werkt dan de alleen mogelijkheden uit die nodig zijn om dit doel te behalen en houdt daarbij een beperkte marge aan om tegenvaller in de uitwerking en externe ontwikkelingen te ondervangen. Dit geeft de raad minder sturing en sluit niet aan bij de motie M24-046.

Financiën
Voordat de begroting 2026 moet worden vastgesteld volgen er mogelijk nog wijzigingen in het rijksbeleid. Indien dat zo is wordt op basis van die inzichten besloten minder optimale mogelijkheden (later in de volgorde waarop besloten is) niet in de begroting op te nemen.

Juridische zaken
n.v.t.

Participatie en extern overleg
Op het besluit voor de begroting is conform uw participatieverordening geen participatie mogelijk. Het primaat en de opgave om te komen tot een sluitende begroting ligt bij de raad en daarmee bij de representatieve democratie. Wel wordt gezorgd voor een goed een transparante informatievoorziening voor inwoners en andere belanghebbenden.

Vervolgtraject en uitvoering
Planning: Zie de procesleidraad.
Doorlooptijd: Het doel van het proces is om bij het besluit op de kadernota 2026 tevens een besluit te nemen op de (volgorde waarin) de inhoudelijke mogelijkheden worden ingezet om te komen tot een structureel sluitende voor begroting 2026 en verder.

Bijlagen
1. Procesleidraad

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van gemeente Krimpenerwaard,

de secretaris,	de burgemeester,
J. Hennip	ir. J. Beenakker

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Krimpenerwaard,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 september 2024 inzake aanpak optimalisatie naar structureel sluitende begroting 2026 en verder

gelet op de structureel te lage bijdrage uit rijksmiddelen in de begroting vanaf 2026,
uw besluit van 18 juni 2024 om de inhoudelijke mogelijkheden als vertrekpunt mee te geven voor de kadernota 2026
En in aansluiting op de oproep van de raad in motie M24-046.

Besluit:

1. In te stemmen met het procesleidraad om te komen tot structureel sluitende begroting 2026 – 2029;
2. Zich te committeren aan het financiële doel van 4,5 miljoen euro en de herijking van dit doel bij de kadernota;

TOELICHTING RAADSBESLUIT
Met het onderschrijven van het doel en proces om te komen tot voldoende inhoudelijke mogelijkheden committeert de raad zich aan de aanpak. Ze wil er zo voor zorgen dat er in juli 2026 heldere en sluitende kaders liggen om te komen tot een structureel sluitende begroting 2026 – 2029.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 19 november 2024,

de griffier, de voorzitter,

S. van Dijk ir. J. Beenakker